

ВІДГУК

офіційного опонента Канівець Наталії Сергіївни
на дисертаційну роботу Хілобока Олександра Сергійовича
на тему: «Клініко-експериментальне обґрунтування нутритивної корекції у
собак за синдрому мальабсорбції», подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії з галузі знань 21 Ветеринарія за спеціальністю
211 Ветеринарна медицина

Актуальність теми дисертації. Хронічні захворювання шлунково-кишкового тракту є досить поширеними серед собак. Особливо хронічні ентеропатії, які характеризуються тривалим рецидивуючим перебігом, складністю діагностики, різноманітністю клінічних проявів та необхідністю комплексного лікування. Одним із провідних патогенетичних проявів цих захворювань є синдром мальабсорбції, що виникає внаслідок порушення процесів перетравлення та всмоктування поживних речовин у кишечнику.

Синдром мальабсорбції формується за різних патологічних станів травної системи, зокрема за хронічних ентеропатій, екзокринної недостатності підшлункової залози, харчової гіперчутливості тощо, негативно впливає на організм, що супроводжується втратою маси тіла, погіршенням загального стану тварин, порушенням метаболізму і зниженням ефективності лікування. Тому своєчасна діагностика синдрому мальабсорбції та корекція виявлених порушень мають важливе значення для відновлення функціонального стану травної системи. Сучасні дослідження свідчать, що одним із ключових напрямів лікування собак із хронічними ентеропатіями є нутритивна підтримка. Разом із тим, незважаючи на значну кількість наукових публікацій, питання комплексної оцінки клінічних, лабораторних, морфологічних та нутритивних змін у собак із синдромом мальабсорбції, а також патогенетичного обґрунтування застосування сучасних лікувальних раціонів залишаються недостатньо вивченими. У зв'язку з цим дослідження особливостей перебігу синдрому мальабсорбції у собак та оцінка ефективності нутритивної корекції із застосуванням сучасних лікувальних раціонів є своєчасними, науково обґрунтованими та мають важливе практичне значення для ветеринарної медицини.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Напрямок дисертаційного дослідження визначається тим, що дисертація є частиною наукових досліджень кафедри внутрішніх хвороб і клінічної діагностики тварин Державного біотехнологічного університету «Вдосконалення лікувально-профілактичних заходів за внутрішньої патології у тварин», зареєстрованих у ДРНДР № 0121U10991 від 18.03.2021 р.

Наукова новизна отриманих результатів. Уточнено клініко-патогенетичні особливості синдрому мальабсорбції у собак та науково обґрунтуванні ефективності нутритивної корекції як складової комплексного лікування. Встановлено характерні клінічні, гематологічні, біохімічні, копрологічні та інструментальні зміни за синдрому мальабсорбції, визначено їх діагностичне значення та динаміку в процесі лікування. Показано ефективність лікувальних раціонів, збагачених функціональними інгредієнтами, щодо покращення клінічного стану, відновлення процесів травлення і всмоктування та нормалізації метаболічних показників. Удосконалено комплексний підхід до оцінки функціонального стану травної системи собак за синдрому мальабсорбції з використанням клінічних, лабораторних, копрологічних та інструментальних критеріїв. Подальшого розвитку набули наукові уявлення про роль нутритивної корекції у відновленні функціонального стану кишечника та підвищенні ефективності лікування собак із гастроінтестинальною патологією.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Отримані результати Хілобока О. С., які викладені в дисертаційній роботі ґрунтуються на фактичному матеріалі, а тому розширюють та поглиблюють сучасні наукові уявлення про клінічні та патогенетичні особливості перебігу синдрому мальабсорбції у собак, що має прикладне значення для ветеринарної практики під час діагностики та лікування тварин із гастроінтестинальними порушеннями.

Удосконалення комплексної оцінки функціонального стану травної системи у собак за синдрому мальабсорбції на основі клінічних, лабораторних, копрологічних та інструментальних показників можуть бути використані для діагностики, оцінки метаболічного статусу та моніторингу ефективності лікування. Обґрунтовано доцільність застосування у складі комплексної

терапії лікувальних дієтичних раціонів, збагачених функціональними інгредієнтами, що сприяють покращенню клінічного стану тварин, нормалізації процесів травлення та відновленню метаболічних показників

Отримані результати можуть бути використані при розробленні клінічних рекомендацій щодо діагностики та лікування собак за синдрому мальабсорбції, а також для оптимізації підходів до нутритивної підтримки тварин із гастроінтестинальними захворюваннями.

Окремі результати дослідження впроваджено у вигляді методичних рекомендацій щодо діагностики та нутритивної корекції синдрому мальабсорбції у собак. Матеріали дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі під час викладання дисципліни «Внутрішні хвороби тварин» у закладах вищої освіти ветеринарного профілю.

Структура роботи, обґрунтованість та достовірність результатів досліджень, висновків здобувача. Дисертація Хілобока О. С. написана українською мовою і відповідає вимогам МОН України щодо дисертацій на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії. Дисертацію викладено на 247 сторінках тексту. Робота містить анотацію, вступ, огляд літератури, матеріал і методи досліджень, результати власних досліджень, аналіз і узагальнення результатів дослідження, висновки, пропозиції, список використаних джерел, що налічує 157 найменувань, з них 135 латиницею, та додатки. Дисертаційна робота ілюстрована 49 таблицями та 49 рисунками.

Анотація роботи відповідає вимогам, містить коротку інформацію про результати досліджень, викладена на шести сторінках двома мовами (українською й англійською), містить список наукових праць за темою дисертації.

У **вступі** дисертаційної роботи матеріал викладено послідовно згідно структури: актуальність обраної теми; зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; мета, завдання, об'єкт і предмет досліджень; методи дослідження; наукова новизна та практичне значення одержаних результатів; особистий внесок здобувача; апробації результатів дисертації; характеристику публікацій автора.

Розділ 1 «**Огляд літератури**» дисертант наводить дані щодо: сучасного стану проблеми синдрому мальабсорбції у собак; захворювань, які супроводжуються синдромом мальабсорбції (хронічні ентеропатії, екзокринна

недостатність підшлункової залози, аліментарні порушення, інфекційні та паразитарні ураження кишечника); патогенезу синдрому мальабсорбції в собак; дієтотерапії; узагальнення оцінки сучасних підходів до комплексної нутритивної підтримки за синдрому мальабсорбції різного генезу в собак.

Автор детально наводить інформацію літературних даних щодо конкретного питання у кожному підрозділі. Завершується розділ лаконічним висновком, у якому дисертант підсумовує попередньо викладений матеріал, акцентує увагу на суперечливих, недостатньо вивчених питаннях. Сформульовані висновки стали основою для формування мети та завдання дисертації.

Отже, викладення матеріалу, його зміст та структура, обґрунтованість висновку, вказують на високу обізнаність здобувача Хілобока О. С. щодо досліджуваної ним тематики.

Розділ 2 **«Матеріали і методи досліджень»** містить інформацію про загальну схему виконання дисертаційної роботи. Автор виклав систематизований матеріал кожного етапу досліджень, з використанням класичних і сучасних методів діагностики, що дозволило отримати достовірні результати. Детальний аналіз цього розділу свідчить, що Хілобок О. С. провів дослідження з дотриманням біоетичних вимог та на достатній кількості тварин.

Розділ 3 **«Результати власних досліджень»** містить результати клінічних, лабораторних, копрологічних, інструментальних та морфологічних досліджень собак із синдромом мальабсорбції різного генезу. Наведено дані щодо ефективності нутритивної корекції у складі комплексного лікування собак за аліментарної дистрофії з проявами мальабсорбції та застосування безглютенової дієти за глютен-асоційованої ентеропатії. Автором обґрунтовано комплексний підхід до лікування собак із синдромом мальабсорбції на підставі оцінки клінічних проявів, гематологічних, біохімічних, копрологічних, ультрасонографічних, ендоскопічних і гістологічних показників. Подано результати досліджень функціонального стану травної системи у процесі нутритивної корекції та наведено порівняльну оцінку ефективності застосованих лікувальних раціонів.

Результати досліджень цього розділу є достатньо аргументованими, логічно послідовними, ілюстрованими таблицями та рисунками, що полегшує їх сприйняття. Автор ґрунтовно аналізує отримані результати, переконливо

обґрунтовує ефективність запропонованої нутритивної корекції та її вплив на відновлення функціонального стану травної системи, що суттєво розширює сучасні уявлення про комплексне лікування собак із синдромом мальабсорбції.

У розділі «**Аналіз та узагальнення результатів досліджень**» дисертант всебічно та детально обговорює результати власних досліджень порівнюючи отримані показники із сучасними даними спеціальної літератури підкреслюючи їх значення для ветеринарної медицини. Загалом, цей розділ автор виклав достатньо уміло і по-науковому, що вказує на його обізнаність та високий науковий рівень.

Висновки. За результатами досліджень автор сформулював 10 науково обґрунтованих висновків, які відповідають поставленим завданням.

Пропозиції складають 3 пункти та рекомендують комплексну діагностику та нутритивну корекцію за синдрому мальабсорбції у собак.

Додатки. Дисертація доповнена додатками. Вони представлені відомостями про апробацію результатів дисертації, актами впровадження в навчальний процес, практичну ветеринарну діяльність, методичними рекомендаціями з діагностики та комплексної нутритивної корекції клінічних проявів синдрому мальабсорбції у собак.

Апробація результатів досліджень, повнота їх викладення в опублікованих працях, достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій. Основні положення дисертаційної роботи Хілобока О. С. доповідались, обговорювались та отримали позитивну оцінку на наукових форумах різного рівня, міжнародних науково-практичних конференціях: «Репродуктивна патологія тварин: сучасні методи діагностики, лікування та профілактики» (м. Харків, 2024); II Міжнародній науково-практичній конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців (м. Одеса, 2024); «Біобезпека, захист та благополуччя тварин» (м. Київ, 2024); «Актуальні питання ветеринарної медицини: реалії та перспективи – 2025» (м. Харків, 2025); «Біобезпека та «Єдине здоров'я» (м. Київ, 2025).

Основний зміст дисертації опубліковано в 9 наукових працях, у тому числі 3 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у закордонному науковому виданні, 4 тез доповідей у матеріалах наукових конференцій, 1

методичні рекомендації.

Дисертація написана державною мовою, грамотно, легко читається, оформлена згідно чинних вимог. В цілому, аналіз роботи свідчить про актуальність обраної теми, вона виконана на достатньо високому науково-методичному рівні, є завершеною працею, на підставі достовірності отриманих результатів сформульовані відповідні висновки та пропозиції.

Під час ознайомлення із текстом роботи ознак порушень академічної доброчесності не зафіксовано. Текстові запозичення мають відповідні посилання на інформаційні джерела.

Дискусійні положення й зауваження до дисертації. Дисертаційна робота Хілобока Олександра Сергійовича виконана на високому науковому і методичному рівні, підтверджується оригінальними даними, які автор об'єктивно пояснює. Проте хочемо висловити деякі зауваження та дискусійні питання, побажання:

1. Які клінічні симптоми є найбільш специфічними саме для синдрому мальабсорбції у собак?
2. Розкрийте поняття «постбіотики». Чи застосовували Ви постбіотики в схемі лікування собак за синдрому мальабсорбції?
3. Згідно Вашого дослідження пілотний етап (с. 76, табл. 2.2), у тварин І групи було виокремлено виснаження різного ступеня. Які ступені виснаження Ви визначили/встановили і за якими показниками?
4. В таблиці 3.5 Ви наводите дані вгодованості (BCS) у собак після 30-денного курсу терапії, яка ж вгодованість у собак за аліментарної дистрофії була на початку лікування?
5. Відомо, що референтні значення/норма у тварин, в тому числі й собак, можуть відрізнятися залежно від породи, віку, лабораторії та аналітичного обладнання. Чи є референтні значення, використані у Вашій роботі, загальноприйнятими, чи вони наведені за конкретним автором або лабораторією? Чим Ви обґрунтовуєте використання саме цих референтних значень у своєму дослідженні?
6. Поясніть поняття «анемічний синдром». Чому анемічний синдром відмічається у собак за розвитку мальабсорбції?
7. Чи є протипоказання до застосування запропонованої Вами схеми лікування собак за синдрому мальабсорбції?

У роботі реєструються поодинокі технічні та орфографічні помилки:

- с. 1 титул вказано: *О. С. Хілобок О. С.*, а правильно – *О. С. Хілобок*;
- с. 44–45 *Toxocara canis*, *Ancylostoma spp.*, *Giardia intestinalis*; с. 58 *Faecalibacterium prausnitzii*; с. 65 *Canis familiaris* – згідно з Міжнародним кодексом номенклатури назви біологічних видів пишуться курсивом;
- с. 89 Етап 4 *Оцінка функціонального стану шлунково-кишкового тракту в собак за синдрому мальабсорбції різного генезу різного генезу за застосування*; с. 157 підрозділ 3.4 *Оцінка функціонального стану травної системи у собак за синдрому мальабсорбції різного генезу різного генезу при нутритивній корекції*, повторюється двічі *різного генезу*;
- с. 96. в тесті роботи наведено: *Швидкість осідання у 58 % тварин виходила за межі норми*. Доречно було б вказати: швидкість осідання еритроцитів...;
- рис. 3.18 дублює таблицю 3.14; рис. 3.24 дублює таблицю 3.18; рис. 3.33 і 3.34 – таблиці 3.20 і 3.22 відповідно; рис. 3.42 дублює таблицю 3.33.

Побажання. Результати дисертаційної роботи можуть слугувати базою для розробки нових клінічних протоколів і алгоритмів лікування собак за синдрому мальабсорбції.

На нашу думку, назву розділу «Пропозиції» варто замінити на «Практичні рекомендації».

Необхідно відмітити, що вказані зауваження є непринциповими та не зменшують значущості отриманих результатів і науковий рівень, виконаної дисертаційної роботи, а мають характер уточнення та наукової дискусії.

Загальний висновок

Дисертація Хілобока Олександра Сергійовича: «Клініко-експериментальне обґрунтування нутритивної корекції у собак за синдрому мальабсорбції» є завершеною науковою роботою, виконаною самостійно. Наукові положення, висновки і рекомендації характеризуються науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, достатньо обґрунтовані. Зміст дисертації відповідає меті й поставленим завданням та повністю розкриває тему, за якою виконувалася робота.

За змістом і оформленням дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року (із змінами та доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами та доповненнями) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами та доповненнями), а її автор, Хілобок Олександр Сергійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 21 Ветеринарія за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина.

Офіційний опонент

доцент кафедри терапії імені професора П. І. Локеса

Полтавського державного аграрного університету,

кандидат ветеринарних наук, доцент

Наталія КАНІВЕЦЬ

